

kakor udarec za udarcem"; „to je med na ostrici noža“ itd. ... Slovencem, ki čitajo hrvaško, predvsem dijaštvu, se roman priporoča v prijazno štivo. Iz njega izvedo nekaj več kakor to, da je Peter Veliki ukazal striči brade, da je prileten bojar umrl od žalosti za svojo sivo kodeljo.

Ant. Debeljak.

Dr. J. Cvijić, Balkanski rat i Srbija. Beograd 1912. 80. 26 str.

Ta razprava, ki je izšla tudi angleško v časopisu „Review of Review“, je prva izmed publikacij srbskega informativnega biróa in je namenjena občinstvu izven kraljevine Srbske.¹ Sloveči srbski geograf popisuje obupni položaj srbskega naroda v Stari Srbiji, kjer so islamski Arnavti siloma pregnali na tisoče srbskih kmetov; tisti pa, ki so ostali doma, so zdaj Arnavtom podložni zakupniki („čifčije“). Tako se je v 18. in 19. stoletju iz Stare Srbije preselilo v današnjo kraljevino srbsko okoli pol milijona duš! Cvijić razpravlja dalje o potrebi srbskega pristanišča ob Adriji in apelira na humaniteto Evrope, ki naj ne ovira balkanskih narodov v pravičnem boju za osvoboditev svojih rojakov izpod turškega jarma. Razprava ima tem večjo vrednost, ker je Cvijić tekom zadnjih 12 let večkrat potoval po Stari Srbiji in v občevanju s prebivalstvom nabiral gradivo.

M. P.

K. Gersin, Altserbien und die albanesische Frage. Wien, Anzengruber-Verlag, Brüder Suschitzky, 1912. 80. 55 str. Cena 1 K.

Pod psevdonimom se skriva ime našega rojaka, antropologa dr. Nika Zupaniča. Pisatelj podaja s temperamentnimi besedami pregled zgodovine Stare Srbije in se loti potem albanskega problema. Severna Albanija je bila v srednjem veku del srbske države in se je zvala „Primorje“; Zupanič dokazuje, kako ozki so bili stiki te pokrajine s Srbijo v zgodovinskem, kulturnem, gospodarskem in tudi v antropološkem oziru. Verjamemo pisatelju, ki se mu zdi ustanovitev samostojne Albanije radi plemenske razkovanosti, bojaželjnosti in nizke kulture prebivalstva malo priporočljiva. A če Zupanič zatrjuje, da Albanci niso narod, ker nimajo historične in kulturne preteklosti, temveč da so le „ein Komplex von sprachlich einander verwandten Stämmen“, se postavlja s tem na stališče onih „gospodujočih narodov“, ki ne dovolijo malim narodom samostojnega razvoja. Kaj pa smo bili Slovenci pred Trubarjem?

M. P.

Dubrovačke legende. Izdao dr. Josip Karásek. U Pragu 1913. V. 80. XXXIX + 167 str. Cena 4 K 50 v.

Znani češki literarni historik dr. Karásek je našel v dubrovniški knjižnici frančiškanskega samostana obširen rokopis izza časa, ko je cvetela dubrovniška literatura. Dozdaj smo pač poznali zastopnike poezije iz one dobe, skoro popolnoma pa so manjkali zgledi tedanje proze. To vrzel je dr. Karásek zdaj vsaj nekoliko zamašil. V nemško pisanem uvodu je popisal rokopis in njegovo vsebino, dognal za legendo o Barlaamu in Josafatu italijanski izvirnik, objavil dva nova češka teksta itd. Slaviste bo knjiga zanimala.

Dr. A. D.

¹ Z brošuro se je obširno bavilo jugoslovansko časopisje. Anton Trstenjak jo je poslovenil in priredil za „Slovenski Narod“ (št. 255–262).